

Stockholm den 25 september 2025

R-2025/1435

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

LI2025/00934

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 16 juni 2025 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet En ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot de förslag som lämnas i betänkandet. Däremot avstyrker Advokatsamfundet förslaget att en ny myndighet ska överta ansvaret för tillståndsprövning enligt vapenlagen (1996:67). Advokatsamfundet anser även att förslaget om att överföra Havs- och vattenmyndighetens ansvar för marina däggdjur till den nya myndigheten behöver utredas ytterligare.

Synpunkter

Behovet av en ny myndighet

Utifrån vad som redogörs för i betänkandet förefaller antagandet att det kan finnas fördelar med att överföra ansvaret för viltförvaltning till en mindre myndighet som har en särskild inriktning på detta område vara välgrundat. Advokatsamfundet har följaktligen inget att erinra mot förslaget att en sådan ny myndighet inrättas.

Ansvar för hantering av tillstånd enligt vapenlagen

Som framgår av betänkandet, bör prövningen av den enskildes lämplighet att inneha skjutvapen baseras på en helhetsbedömning av den sökandes personliga förhållanden.

Uppgifter i Polismyndighetens spanings- och underrättelseregister kan således vara av högsta relevans för denna bedömning. En fullgod bedömning förutsätter att den av utredningen föreslagna myndigheten har direktåtkomst till misstanke- och belastningsregistret samt även åtkomst till spanings- och underrättelseregistret. Då sådan åtkomst inte är möjligt beaktat att det som utgångspunkt råder sekretess för uppgifterna i dessa register,¹ har utredningen i stället föreslagit att den föreslagna myndigheten, enligt utredningens alternativ II, ska ha rätt att få information från spanings- och underrättelseregistret efter förfrågan till Polismyndigheten. Vid sådana förfrågningar kommer Polismyndigheten att göra en prövning av om de efterfrågade uppgifterna omfattas av sekretess eller inte. Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, kan förfrågningarna exempelvis komma att avslås alternativt endast delvis beviljas.

En överföring av ansvaret för hantering av tillstånd enligt vapenlagen till den föreslagna myndigheten kan således medföra att tillståndsprövningen kan behöva ske utan att myndigheten har tillgång till all relevant information för sin bedömning. Detta innebär en uppenbar risk för att vapentillstånd kan komma att ges till personer som är olämpliga för det. Felaktigt beviljade vapentillstånd riskerar i sin tur att i förlängningen innebära en ökad belastning för Polismyndigheten, vilket innebär att en flytt av detta ansvar till den föreslagna myndigheten riskerar att bli kontraproduktiv i förhållande till regeringens uttalade strävan att avlasta Polismyndigheten. Enligt Advokatsamfundet utgör den ökade risken för att olämpliga personer beviljas vapentillstånd efter ansvarsförflyttningen ett tillräckligt tungt vägande skäl för att ansvaret för hantering av vapentillstånd inte bör överflyttas från Polismyndigheten. Därtill kommer den risk som utredningen identifierar gällande att den föreslagna myndigheten av misstag kan anställa personer med brottsliga avsikter.²

Ett alternativ till att den föreslagna myndigheten tar över ansvaret för *samtliga* ärenden om vapentillstånd från Polismyndigheten – enligt *alternativ II* – är, vilket utredningen närmare analyserat, att endast sådana ärenden som avser vapentillstånd för jägare och målskyttar överförs.

¹ Se 18 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

² Se betänkandet s. 308.

Även om en sådan ordning i och för sig skulle ligga närmare den föreslagna myndighetens kärnuppdrag, kvarstår den begränsade tillgången till underrättelse- och spaningsregistret ett avgörande hinder. Som framgår av betänkandet uppger Polismyndigheten att varje vapentillstånd för jägare och målskyttar behöver kontrolleras mot dessa register.³ En överföring av ansvaret för dessa tillstånd till den föreslagna myndigheten skulle därför fortfarande innebära en risk att olämpliga personer beviljas vapentillstånd. Därutöver skulle ansvaret för vapentillstånd i ett sådant system delas mellan två myndigheter, med risk för olika eller motstridiga bedömningar trots att prövningen delvis avser samma rekvisit.⁴ En sådan ordning skulle kunna äventyra rättssäkerheten.

Som framgår av utredningen föreligger idag betydande brister i Polismyndighetens hantering av vapentillstånd. Polisens handläggningsrutiner och handläggningstider är ofta orimligt långa, vilket dels beror på att andra ärenden ges högre prioritet, dels på bristande kompetens hos de handläggare som ansvarar för tillståndsärendena. Avsikten med att inrätta en viltförvaltningsmyndighet är att samla särskild kompetens avseende jakt och viltvård, vilket skapar en expertmyndighet på området. Handläggare vid den nya myndigheten förväntas därmed ha en mer heltäckande förståelse för tillståndsfrågor för jägare enligt vapenlagen än vad Polismyndigheten har i dag. Genom att överföra handläggningen till en sådan expertmyndighet kan även betydande resursbesparingar uppnås, eftersom ärendena handläggs av personal som har hög sakkunskap, vilket möjliggör en mer effektiv prövning än hos Polismyndigheten.

En effektiv handläggning av dessa frågor hos viltförvaltningsmyndigheten kan också avlasta Polismyndigheten och medföra betydande ekonomiska besparingar. En sådan ordning förutsätter dock att den nya myndigheten ges åtkomst till misstanke-, belastnings-, spanings- och underrättelseregistren. Hur detta kan säkerställas på ett effektivt och rättssäkert sätt bör utredas vidare. Till dess frågan är tillräckligt utredd anser Advokatsamfundets att en överflyttning av ansvaret till den föreslagna myndigheten i dagsläget är olämplig. Utredningens förslag att Polismyndigheten bör ges i uppdrag att prioritera handläggningen av vapentillstånd och att föra dialog med berörda intresseorganisationerna framstår som helt nödvändig.

³ Se betänkandet s. 450.

⁴ Jfr betänkandet s. 323.

Ansvaret för marina däggdjur

Utredningen föreslår att den nya myndigheten ska överta ansvaret för alla vilda däggdjur och fåglar, inkluderat Havs- och vattenmyndighetens ansvar för de marina däggdjuren. Som motivering till övertagandet av ansvaret för de marina däggdjuren framförs att det skulle medföra att förutsättningarna för en samlad och effektivare hantering förbättras om ansvaret för alla vilda däggdjur och fåglar förs över till den föreslagna myndigheten. Medan Advokatsamfundet ser det som naturligt att den föreslagna myndigheten, vid en överföring av Naturvårdsverkets ansvar för viltförvaltningsfrågor, även övertar Naturvårdsverkets ansvar för marina däggdjur, är det för inte lika tydligt att ett övertagande av även Havs- och vattenmyndighetens ansvar för marina däggdjur är motiverat. Utredningen har på ett tydligt sätt redogjort för kritiken gällande Naturvårdsverkets hantering av ansvaret för viltförvaltning samt varför en överföring av ansvaret för dessa frågor till en mindre myndighet skulle vara fördelaktig. Motsvarande redogörelse saknas emellertid vad gäller Havs- och vattenmyndighetens hantering av ansvaret för de marina däggdjuren och det går inte av betänkandet att utläsa hur Havs- och vattenmyndigheten uppfyller detta ansvar. Advokatsamfundet anser således att det är oklart hur tungt vägande skälen är för att den föreslagna myndigheten även ska överta Havs- och vattenmyndighetens ansvar för de marina däggdjuren.

Utredningen framför att förslaget om överföring av Havs- och vattenmyndighetens ansvar för de marina däggdjuren kommer innebära att förvaltningen av säl blir mer sammanhållen genom att en och samma myndighet ansvarar för förvaltningsplaner och beslut om jakt. Advokatsamfundet noterar emellertid att det inte framgår av betänkandet att det finns någon beaktansvärd problematik förknippad med att ansvaret för de marina däggdjuren i vissa avseenden är delat mellan två myndigheter (genom att Havs- och vattenmyndigheten har ett ansvar för förvaltningsplaner). Vidare framhåller utredningen att samverkan mellan den föreslagna myndigheten och Havs- och vattenmyndigheten kommer att vara viktig även efter den föreslagna överföringen av detta ansvar. Det är oklart i vilken utsträckning den föreslagna överföringen av ansvaret från Havs- och vattenmyndigheten för marina däggdjur kommer att medföra bättre förutsättningar för en samlad och effektiv hantering. Såvitt framgår av betänkandet förefaller överföringen endast föranleda att ett yttrande inte längre behöver inhämtas från Havs- och vattenmyndigheten innan verket beslutar om

föreskrifter gällande hur man ska förfara när det gäller jakt efter vilt som lever i hav eller vatten och som har dödats under skydds- eller licensjakt. Detta samtidigt som Havs- och vattenmyndigheten gör gällande att den föreslagna överföringen bland annat kommer att försvåra för myndighetens arbete vad gäller ekosystembaserad havsförvaltning.

Sammanfattningsvis anser Advokatsamfundet att förslaget om att överföra Havs- och vattenmyndighetens ansvar för marina däggdjur till den nya myndigheten inte är tillräckligt utrett och därför bör bli föremål för ytterligare analys i den fortsatta beredningen av ärendet.

Övrigt

Lydelsen av utredningens föreslagna bestämmelse i 3 kap. 18 a § ordningslagen (1993:1617) är otydlig såtillvida att det inte explicit framgår om såväl punkten 1 som 2 ska vara uppfylld för att länsstyrelsen ska kunna återkalla ett tillstånd för skjutbanor som inte hör till Försvarsmakten, eller om det räcker med att en av de två punkterna är uppfyllda. Advokatsamfundet förmodar att endast rekvisiten i en av punkterna behöver vara uppfyllda för att ett tillstånd ska kunna återkallas, men detta bör förtydligas genom att ordet ”eller” alternativt ”och”, beroende på vad avsikten är, läggs till efter kommatecknet i punkten 1.

Utredningen föreslår att länsstyrelsen enligt 3 kap. 14 § andra stycket ordningslagen får förena ett beslut om tillstånd för skjutbanor som inte hör till Försvarsmakten med de villkor som behövs av hänsyn till trafiken samt till allmän ordning och säkerhet. Enligt 3 kap. 19 § första stycket ordningslagen får Polismyndigheten om någon inte vidtar en åtgärd som han eller hon är skyldig att utföra enligt bland annat villkor som har meddelats med stöd av 14 § andra stycket under vissa förutsättningar förelägga honom eller henne att inom viss tid vidta åtgärden. I ett föreläggande får enligt 3 kap. 20 § vite sättas ut eller, som påföljd om föreläggandet inte följs, anges att rättelse kan komma att vidtas på den försumliges bekostnad genom Polismyndighetens försorg.

Polismyndigheten får enligt 3 kap. 21 § ordningslagen även vidta en åtgärd som avses i 19 § på den försumliges bekostnad. Advokatsamfundet ställer sig frågande till om det är utredningens avsikt att det är Polismyndigheten som ska utfärda förelägganden, med eller utan vite, samt vidta åtgärder på den försumliges bekostnad, även vad gäller beslut som länsstyrelsen fattat. Enligt Advokatsamfundets bedömning kan det finnas

anledning att länsstyrelsen ska ha motsvarande befogenheter som Polismyndigheten såvitt avser beslut som länsstyrelsen fattat. Detta bör utredas ytterligare inom ramen för den fortsatta beredningen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander